مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

جورج فوستر
ترجمه: رحمت آریا

۲۰۲۵/۰۲/۲۱

د جورج فوستر یون لیک: له بنگاله تر لندن سفر

دوهم ټوک

(۲۳)

هغه لاره چې له مظفر آباد څخه مخ پر لویدیځ تللي ده زه یې د غرونو له منځه په علیا پنجاب کې نعمت سرا Nheamut Serau ته ورسولم؛ له هغهٔ ځایه تر کوټ Kote پورې خورې ورې غونډۍ پرتې دي؛ خو له هغه وړاندې مسطح ځمکه ده چې لږ ونې لري. ددې سیمې خلک چې عمدتاً افغانان دي په هندوستان کې د پټهانانو په نوم یادېږي، دا خلک په کوچنیو کلاگانو یا داسې کلیو کې اوسېږي چې تر کلي یې دیوالونه راتاو دي. هغوی د یو بل پروړاندې ویره او بې اعتمادي لري له همدې امله چې دلته مسافر په ندرت لیدل کېږي. [1] په اټک او ورڅېرمو سیمو کې د سیکهانو ورانیو دا سیمه په کنډوالو بدله کړې ده. د تېر کال د باران کمبود دا سیمه یوې دښتې ته ورته سیمه وگرځوله.

په یوولسمې نېټې د اکوړي کوچنې ښار ته ورسېدو. دا سیند له لوی سیند څخه چې له اټک څخه تېرېږي پینځه مایله لیرې دئ؛ له دې چې دا سیند د اندس سیند ته ورغورځي او د اټک په نوم دغهٔ ښار ته نږدې دئ نو ځکه د اټک د سیند په نوم یادېږي؛ خو د افغانستان په یو شمیر سیمو کې هغه ته د کابل سیند وایي. [2] هوا زښته ډېره توده سوې وه؛ زه خپل بدن ته حیران وم چې پرته له کومې سرپناه یې داسې سوځنده لمر زغملی دئ. ځانښت مهال وو چې اکوړې ته ورسېدم؛ په مجردۍ چې ښه لوی او ساړه جومات ته ننوتم نو زما بستره یې راته خپره کړه او په آرامه اوږد وغځېدم. ماسښین د لمانځهٔ پر مهال یوهٔ ملا راته وویل چې د لمانځه او اقتدا لپاره چمتو سم. ما ورته وویل چې زه ډېر ضعیف یم او وضعیت مې ښهٔ نهٔ دئ او دداسې کار تر سره کول راته گران دي. هغهٔ را ته په سپکاوي وکتل او ویې ویل چې زما د روغتیا او سلامتی لپاره لمونځ تر ټولو مهمه مسئله ده. نیمه شپه وه چې یو څوک مې ولیدل او هڅه یې کوله کوم شی زما د بیدو کیډو له ځایه واخلي. کله چې ما ددهٔ بازو ټینگ ونیو وینم چې په غږ کې یې لړزه وه او ویې ویل چې د جومات ملا یم. ددهٔ له خبرو مې فکر وکړ چې دی هماغه سړی دئ چې لمانځه ته زما د نهٔ پاملرنې له کبله یې راباندې انتقاد کړی وو. ښه نو زما ملگریه تاسو ددغو مسلمانانو په هکله څه فکر کوئ! چې په ورځ کې پینځه وخته اودس او

---

[1] -The inhabitants, chiefly Afghans, or as they are called, in India, Patans , live in small forts or walled villages , and entertain such mutual dread and distrust of each other, that a single traveller is a rare object. {Volume II page 47, PDF format both volumes combined page 390 }

[2] - د سیند د اوبو بهیر د دې ښار د سیول ختیځ په شپږ مایلې کې دئ. - لیکوال

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

لمونځ په ټاکل وخت کي کوي، شراب نـهٔ څښي او د خوک د غوښو له خوړولو ځان ليري ساتي او يو شمېر عربي عبارات لولي چي په خپله په معنى يي نـهٔ پوهېږي او په دې سره په دې فکر کي دئ چي د عدالت قوانينو ته په نـهٔ اعتنا کولو کي يي د الهي تأييد تر لاسه کړی دئ؟ دا يوازينی پېښنه او نظر نـهٔ دئ چي يو دم دې رامنځته سوی وي بلکه په هندوستان کي زما د بېلابېلا دندو پر مهال ليدل سوي دي؛ او اوس دا نظر دداسي منسجمو شواهدو له لوري تأييد کېږي چي د مسلمان د شخصيت په هکله زما په عامو احساساتو اغيز کوي. کله چي دوی دغه ډول چلند د يو بل پر وړاندې پرته له کومي ويرې ان د خپلو مذهبي مراسمو په لړ کي تر سره کوي نو داسي کوم شی سته چي ددوی مخه دې د هغو کسانو پر وړاندې ونيسي چي بېل باور او ايمان ولري.

نن اکوړي ته نـېږدې د افغان سپرو يوې ډلي قرارگاه جوړه کړه او د ملخانو د لښکر په شان هرې خوا ته تيت سول او هر شی يي چي مخي ته راتلل ويي خوړل او وران ويجاړ يي کړل. [3] دا کار يوهٔ بريد ته ورته يو کار وو؛ هغوی چي هر کلي ته رسېدل بريد يي کاوهٔ او د سيمه ييزو خلکو د ځان او ژوند په بيعه يي ځان او خپلو آسونو ته ډوډئ برابروله. د سرتېرو دا ډول لېږل په دې معنی کېږي چي دغو وړو موجوداتو ته د بقاء لپاره بله لاره نـهٔ سته مگر دا چي له عامه خلکو يي وشکوي؛ کله چي کار نـهٔ کوي اغلب وختونه د خپل شهزاده د ړندې سپما په دليل دوی نا اميدهٔ کېږي او مجبورېږي چي د ژوندي پاتي کېدلو لپاره خپل آسونه، وسلي او جامي وپلوري.

په دولسمي نـېټي لس کاسه ليرې د پير پياه Peer Pyah کلي ته ورسېدم.

په ديارلسمي نـېټي اتـهٔ کاسه لـېرې د کلاله Kalalah کلي ته ورسېدم، دا د محب الله کلی او کور دئ؛ همدلته راته ډېر ښکلی او په ورين تندي تود ښـهٔ راغلاست وويل سول. ددغـهٔ کلي سرې کچړې/ قاطرې لري چي د سوداگريزو توکو په لېږد رالېږد کي کار کوي؛ د کلي استوگن ددوی د کلي د نوم د کلاله په پار کلاله وال بلل کېږي.

په څوارلسمي نـېټي څلور کاسه ليرې پېښور ته ورسېدم؛ پېښـور يو لوی او ښای ښار دئ چي د پيښور او د اړوندو ولسواليو حکومتی واگي يي د يوهٔ افغان افسر پر غاړه دي او د کال اوهٔ لکه روپی عايداتي ماليات پلازميني ته لـېږي. [4] له اندس څخه تر پېښور پورې سړک تقريباً د لويديځ او سويل پراتـهٔ لري؛ هغه سيمه چي له اکوړي سره نښتي ده ټوله شگلنه ده او زښتي ډېري ډبري لري؛ له هغـهٔ ځايه تر پېښـور پورې ځمکي ټولي کرنيزي ځمکي دي. د پېښـور د اوسني ښار بنسټ ستر اکبر great Acbar اېښودی دئ. ويل کېږي چي اکبر متوجه سو چي افغانان ښاري ژوند او سوداگری ته چنداني لېوالتيا نـهٔ لري. دغـهٔ وضعيت ته د بدلون لپاره اکبر د پنجاب خلک که مسلمانان ول که هندوان راوبلل چي دغه نوي استوگنځي ته دې راسي او له همدې مهاله وروسته ددې نسل په شمير کي د پام وړ زياتوالی راغلی دئ. [5] پېښـور په يوهٔ ښـهٔ ستراتيژيک ټکي کي موقعيت لري چي پرسيا او افغانستان له هند سره د سوداگرۍ له لارې

[3] -THIS day a body of Afghan cavalry encamped in the environs of Akorah, and overspread the country like a swarm of locusts, devouring and destroying wherever they went. {Volume II page 49, PDF format both volumes combined page 392 }

[4] -On the 14th, at Peshour, four cosses, a large, populous and opulent city, governed, with the dependant districts, by an Afghan officer, who remits to the capital revenue of seven lacks of rupees. {Volume II page 50, PDF format both volumes combined page 393 }

[5] - The city of Peshour was founded by the great Acbar, who seeing, it is said, the Afghans averse from dwelling in towns and the occupations of commerce, encouraged the inhabitants of the Punjab, Mahometans, and Hindoos, to resort to his new settlement , where their descendants have greatly multiplied. {Volume II page 50, PDF format both volumes combined page 393 }

نښلوي له همدې کبله ده چې پېښور په يوهٔ مهم بازار او د بډايو سوداګرو لپاره په کور بدل سوی دئ. [6] دا خبره د شالونو د سوداګرو په اړه ډېره صادقه ده او د کشمير د خطرناکي او جنجالي لارې پر ځای دا خوندي او له امن څخه ډکه لاره غوره بولي او دوی ته اجازه ورکوي چې سوداګري توکي د اصلي قيمت په پرتلې په لږ لوړ قيمت وپيري.
زه په پېښور کې د يهودانو له يوې کوچنۍ ټولنې سره مخامخ سوم چې په سوکالۍ او هوساينې کې يې ژوند کاوهٔ او له بشپړ ملاتړ څخه برخمن ول.
ما ته د پېښور تودوخه د هندوستان په شمال کې تر نورو ټولو سيمو چې ماليدلي دي، تر ټولو شديده توده وه. ښايي نور ځايونه تر دې هم زښته ډېره تودوخه ولري؛ د شګلنو سيمو له سطحو څخه تاوده بادونه څوک مجبوروي چې په اوبو لمدې - پَردې - لاندې - ځای ته پناه يوسي؛ هرګوره د پېښور تودوخه په اوړي کې سوځنده او سور اور ده. دا ټکی بايد په پام کې ولرو چې له همدومره تودوخې سره سره بيا هم خلک د پام وړ روغتيا لري او په ندرت د ساري نارغيو تر اغيز لاندې راځي. بازارونه په پريمانو سوداګريزو او عالي خوارکي توکو په ځانګړې توګه د پسهٔ په غوښو ډک دي؛ دا پسونه لوی او اوږدهٔ لمونه لري او ګومان کېږي ددغو پسونو سرچينه له سويلي امريکا څخه ده. سره له دې چې دغهٔ ښار ته بې شمېره سوداګر راځي خو په ښار کې هېڅ کاروانسرای نـهٔ سته؛ زه ځان نېکمرغه بولم چې ومې کولای سول يوهٔ قديمي جومات ته لاړ سم خو دلته مې زښتې ډېرې خولې توی سوې. دا موضوع ما ته يوه پېښنه رايادوي چې ما ته يې لوی سرخوږی پيدا کړ.
په کشمير کې زما د شتمنۍ يوه برخه د کابلي روپيو په يوهٔ پينځه سوه ګون بدله سوه او دا مې په يوهٔ کرباسي کمربند کې چې تر ملا به مې تړلی وو اينودی وو. په پېښور کې د خپلو پيسو د لټون پر مهال زما پام دغه پينځه سوه ګون ته واوښت چې د خولو له کبله بيخي سوليدلی وو او نور د لوستنګ وړ نـهٔ وو او هېڅ چا حتی حدس نـهٔ سوای وهلای چې د هغه د محتوی په هکله حدس هم ووهي. سر تر پايه ټک تور سوی وو. زه په ځرګندو ستونزو کې ښکېل سوی وم چې سرچينه يې زما په مالي وضعيت کې وه او په داسې هېواد کې وم چې ان خوشبيني هم راسره مرسته نـهٔ سوای کولی. دداسې ډلو تر څنګ اوسېدل چې له هر ډول ښو يا منطقي اصولو څخه بې برخې ول کله ناکله يې نوميده کولم او زما حالت به يې له بده پسې بدتره کړ. له دې سره سره هغه لېوالتيا او اشتياق چې په لومړيو کې يې دا سفر لامل سو او په شور او شوق مې دغه سفر ته دوام ورکړی وو ددې لامل سو چې دغه تياره احساسات محو سي او د راتلونکو خوښيو لپاره يې يو رنګارنګ انځور راته انځور کړ.
وروسته له دې چې ما واورېدل چې يو کاروان د کابل پر لور روانېږي نو يوه کچره مې کرايه کړه او د تهکال ګاونډي کلي ته لاړم، دا کلی د هغو مسافرانو د يو ځاکېدنې ټکی دئ چې د لويديځ پر لور سفر کوي. کله چې هلته ورسېدم پوه سوم چې اصلي کاروان لا تر اوسه په پېښور کې دئ او يوازې څو تنه سپاره د خپلې چټکې ځغاستې او وسلو په توکل سهار وختي د کابل پر لور خوځېدلي دي. له يوې خوا د خپل موجوده موقعيت په اړه په فکر کې ډوب وم او له بل لورې زما کچره چې تر ډېره پورې خرهٔ ته ورته وه او ورو ورو روانه وه او هم د کچرې - والا انديښنې چې پايله

6 -From its well chosen position , which unites, by a commercial chain , Persia and Afghanistan with India, Peshour has become an important mart, and the reſidence of wealthy merchants; {Volume II page 50, PDF format both volumes combined page 393 }

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رااليرلو مخکي په ځير و لولئ

يي په ډېرو درواغو اوښتله دوی ټولو د پېښور له شديدي تودوخي څخه زما د تښتېدلو لېوالتيا ضعيفه کړه. کوښښ مي وکړ چي ځان يادو سپرو ته ورسوم خو هڅه مي ناکامه وخته او په دې سره په جومات کي خپلي کوټي را ستون سوم. يوه ورځ په بازار کي وم؛ بازار معمولاً د بيکارو او کار والا خلکو ځای وي؛ دلته په بازار کي مي يو ځوک وليد چي له هغهٔ سره مي له مظفر آباد څخه تر عنايت سرا Enayat Serau پوري سفر کړی وو. له دې چي زموږ دواړو تګلوری يو وو نو موږ داوړو پرېکړه وکړه چي يو ځای به سفر کوو او هم به د لاري په اوږدو کي د لاري لګښت په خپلو منځو کي وويشو. هغه خوښي چي له نورو سره په ملتيا او اوسېدلو تر لاسه کوو دومره پياوړې وي چي په طبيعي ډول پر يو بل باندې د مرستي او يا هم ساعت تيرۍ لپاره ډېره لګولی سو. په ډېر لنډ وخت کي دا سړی راته ښه دوست ښکاره سو او له يوبل سره د اړيکي په لړلو مي د هوساينې احساس وکړ. زما دا دوست نور محمد نومېدهٔ، کله مي چي د هغهٔ د مالي وضعيت په هکله ورڅخه پوښتنه وکړه نو پوه سوم چي دی يوازې يوه روپۍ نقدينه لري او بس. دا تر کابل پوري ددهٔ او ددهٔ د زوی او د آس د اړتياوو مبلغ وو؛ دغه سفر ۱۴ ورځي اوږد سفر وو او دوی يوازې يوه روپۍ درلودله. نو دلته پوه سوم کله چي دا يوهٔ روپۍ خرڅه کړي نو زما مرستي ته به اړتيا ولري. ددې ټکي په پوهېدلو چي که خپله شتمني ورته څرګنده کړم نو خطر ورسره سته؛ له دې کبله مي نور محمد ته په زغرده وويل چي دم مهال يوازې درې روپۍ لرم. تر پلازميني پوري تر رسېدلو به زه او ته خپلي روپۍ ګډې کړو او په همدغو روپيو او په الهي تدبير ډېره ولګوو. دغه مسلمان سړي چي په خبره کي يې ايمان او لېوالتيا ځلېدله زه وهڅولم چي بايد مثبت فکره اوسم؛ ځکه چي ريښتوني مؤمنان د اړتيا پر مهال هېڅکله يوازې نهٔ پرېښودل کېږي.

نوربيا

د جولای په ۲۵ نېټه موږ له يوهٔ لوی کاروان سره...

[قدرمنو لوستونکو! د ښاعلي رحمت آريا د آرشيف: لينک]()

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼي پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رااليږلو مخکي په ځير و لولئ